

Odpowiedzi
Polskiego Stronnictwa Ludowego
na pytania skierowane do partii politycznych delegujących swoich
przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego

Pytanie 1

Nie możemy wspierać, gdyż w chwili obecnej ten budżet jest już ostatecznie przyjęty na poziomie 77 mld EURO na lata 2014–2020. Europejski Program Ramowy „Horyzont 2020” jest finansowo bogatszy w stosunku do poprzedniego 7 Programu Ramowego Badań i Rozwoju i ma służyć umocnieniu Europejskiej Przestrzeni Badawczej i wsparciu celów postawionych w Strategii „Europa 2020” oraz Unii Innowacji.

Pytanie 2

Inwestycje w szkolnictwo wyższe oraz badania i rozwój są w większości krajów europejskich traktowane priorytetowo, co wynika z europejskich i krajowych strategii rozwoju. Przeznaczenie w UE średnio 3% PKB na badania i rozwój, to cel stawiany przed UE na przełomie wieków do realizacji w 2010 roku, a teraz identyczny cel wyznacza nam strategia UE „Europa 2020”, tym razem na rok 2020. Obligatoryjne limity są trudne do wprowadzenia, bo jeśli 2/3 tych nakładów ma pochodzić z gospodarki, to trudno je zaplanować w budżecie. Można indywidualnie, jak Polska, postawić cel (1,7% PKB w 2020) i działać intensywnie w kierunku jego realizacji. Stopniowe zwiększanie nakładów budżetowych na naukę w latach 2015–2020 jest dobrym rozwiązaniem (do poziomu 0.85%, zgodnie z celami strategii rozwoju kraju do 2020). Niestety, procedura nadmiernego deficytu oraz napięcia budżetowe związane z aktualną sytuacją gospodarczą i polityczną nie pozwalają na nadmierny optymizm.

Nakłady na szkolnictwo wyższe w Polsce wzrosło w ostatnich latach, głównie w związku z podwyżkami płac dla pracowników uczelni. Wzrost nakładów jest pożądanym, ale trzeba brać pod uwagę wszelkie okoliczności.

Nie ma obecnie woli politycznej w UE, zgodnie z moją wiedzą, aby w sposób obligatoryjny wymusić wzrost krajowych nakładów na te obszary.

Pytanie 3

Struktury polityczne i administracyjne w UE już obecnie czerpią kompetentnych przedstawicieli europejskiego sektora nauki i szkolnictwa wyższego. Wydaje się, że kraje

członkowskie dbają o należyłą reprezentację uczelni na różnych forach Komisji Europejskiej. Powinniśmy wzmoczyć wysiłki, aby tę reprezentację rozbudowywać, szczególnie tę z Polski w kontekście całkiem licznej reprezentacji niemieckiej czy francuskiej.

Pytanie 4

Europejska Przestrzeń Badawcza miała być utworzona do roku 2014. Jesteśmy z różnych powodów jeszcze bardzo daleko od tego celu. W naszej ocenie, to ciągle jest proces, a sytuacja polityczna i gospodarcza Europy nie sprzyja urzeczywistnieniu tej idei. Ukończenie ERA chyba nie jest możliwe, wydaje się, że kraje członkowskie mogą i powinny dać sobie trochę czasu. Trochę, czyli może nawet do 2020.

Pytanie 5

W programie „Horyzont 2020” nie ma takich norm, autonomia badawcza uczelni może być elementem budowanej Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego. Autonomia uczelni w zakresie badań wypracowywana jest indywidualnie przez szkołę wyższą, trudno to „znormować”, a tym samym bardziej określić minimalne normy. Autonomia badawcza regulowana jest przez legislację krajów członkowskich.

Pytanie 6

Mobilność studentów i absolwentów w całej Europie jest hasłem powtarzanym przez wszystkie unijne dokumenty strategiczne.

Dotyczy ona zarówno swobodnego przepływu studentów między krajami, jak i semestralnymi wyjazdami, np. w ramach programu Erasmus+. Zwiększenie intensywności tej wymiany służyć mogą ułatwienia formalno-administracyjne (np. wizowe) oraz wyasygnowanie większego wsparcia z budżetu unijnego lub krajowego. W przypadku naszego kraju, większa liczba osób studiujących w Polsce, to przede wszystkim szeroka dostępność obcojęzycznych – głównie anglojęzycznych zajęć. Od tej oferty dużo zależy. Ostatnie lata znacząco ta oferta wzrosła. Liczba studentów obcokrajowców w Polsce też rośnie z dużą dynamiką. Deregulacja zawodów – uproszczone zasady dostępu do zawodów regulowanych i prowadzone, zgodnie z Dyrektywą Europejską, przeglądy porównawcze zawodów regulowanych w UE, jest jedną z dróg ułatwiających mobilność absolwentów. Tutaj realizujemy zarówno politykę unijną jak i krajową.

Pytanie 7

Oczywiście współpraca z krajami trzecimi jest ważna. Tutaj są podejmowane działania zarówno ogólnoeuropejskie (np. europejski ranking szkół wyższych, program Erasmus+), jak i poszczególnych krajów członkowskich. Niektóre kierunki mają charakter związków historycznych, inne poddane bieżącym lub strategicznym interesom politycznym czy gospodarczym. Nie ma odwrotu od zintensyfikowania działań w tym kierunku.

Pytanie 8

W ramach strategii zaplanowaliśmy cel – 1,7% PKB na B+R. Jediną realną drogą osiągnięcia tego celu jest stopniowe zwiększanie nakładów budżetowych (w tym krajowego i unijnego) oraz stymulowanie stopniowego wzrostu nakładów gospodarki. Stawiamy sobie cel osiągnięcia 0.85% PKB ze środków budżetowych i 0.85% PKB spoza budżetu. W momencie zdjęcia (prawdopodobnie w roku 2015) procedury nadmiernego deficytu, można rokrocznie podnosić poziom środków budżetowych (częściowo wydatki te będą rosły przez udział środków strukturalnych) oraz wprowadzić powszechną ulgę podatkową dla przedsiębiorców, inwestujących w B+R. Przewidziano to w Programie Rozwoju Przedsiębiorstw oraz Strategii Innowacyjnej i Efektywnej Gospodarki (2014-2020). Monitorowanie może odbywać się na poziomie kształtowania / rozliczania rocznego budżetu oraz analizy sprawozdań GUS (z 2-letnim opóźnieniem). Egzekwowanie osiągnięcia będzie zależało od poziomu determinacji rządu do realizacji celu strategicznego.

Pytanie 9

Finansowanie szkół wyższych za prace dydaktyczną realizowane jest poprzez złożony algorytm wyliczający poziom dotacji stacjonarnej (podstawowej). Można i trzeba wydiskutować i wypracować uproszczoną formę algorytmu w mniejszym stopniu uzależnioną bezpośrednio od ilości studentów. Z drugiej strony trudne są do wypracowania wskaźniki będące miarą jakości edukacji. Nie zmienia to sytuacji, że naszym celem jest premiowanie jakości studiów i lepsze przygotowanie absolwentów do wymogów rynku pracy.

Pytanie 10

Uczelnie reprezentują różny poziom i wydaje się sensowne wyróżnienie uczelni badawczych. Konsolidacja jest b. rzadko wykorzystywaną w kraju drogą do łączenia sił i potencjałów, mimo że już w obecnych warunkach legislacyjnych jest finansowo premiowana. Może trzeba się zastanowić nad innymi zachętami dla szkół wyższych, np. specjalnym programem Ministra. Zobowiązanie do osiągnięcia określonego miejsca w wybranym rankingu, chyba jest mało racjonalne.

Konsolidacja ma również na celu powstanie większych organizmów uczelnianych, lepiej zarządzających procesem dydaktycznym. W niektórych regionach można / trzeba postawić pytanie, co do wielości podmiotów publicznych z obszaru dydaktyki na poziomie wyższym. Częściowo w tym kierunku można wykorzystać środki z priorytetu 10.2 Programu Operacyjnego Wiedza – Edukacja – Rozwój i przewidziane na usprawnienie procesu zarządzania szkołami wyższymi.